

АНАЛІЗ ШЛЯХІВ СЛОВОТВОРЕННЯ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Балацька Л.П., Морська Н.О., Олексів Г.Д.
Національний університет “Львівська політехніка”

Актуальність теми визначається динамічним розвитком нових комп'ютерних технологій та методів обробки інформації і, як результат, постійним збагаченням словника новими лексичними одиницями та їхнім інтенсивним використанням у різних ділянках соціального життя.

Теорія термінології й поняття терміну вивчалися як українськими, так й іноземними науковцями, серед яких, поряд із засновниками термінологічних шкіл, такими як А.Реформатський, Д. Лотте, О.Ахманова, Т.Канделаки, варто згадати імена сучасних науковців Б. Головіна, Дж. Сагера, Г.Фелбера, Т. Кияка, В. Лейчик, А.Дякова, З. Куделко та інших.

Процес словотворення відбувається трьома різними способами: використання існуючих ресурсів, модифікація існуючих ресурсів, створення нових лінгвістичних суб'єктів [1, с. 71-80]. Ці три методи також застосовуються і в загальному словотворенні. Проте, тоді як у загальній мові створення нових слів є процесом спонтанним, у термінології формування нових термінів – завжди мотивоване. Нові терміни формуються тому, що люди потребують їх.

Розробки в галузі інформаційних технологій створюють потребу у нових засобах комунікації, якої досі не існувало; і словники цих мов вимагають постійного оновлення [2, с. 4]. Отже наукові й технічні досягнення змінюють лінгвістичну модель світу і, в результаті, заохочують появу нових термінів та лексичних значень, які позначають ці досягнення з метою професійного спілкування як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях.

У результаті огляду наукової літератури, присвяченої проблемам термінотворення, було виділено 11 способів формування ІТ-термінів: словоскладання, афіксація, прості слова, лексико-семантичний спосіб творення, скорочення, конверсія, реверсія, творення власних назв, звуконаслідування, епоніми і чергування звуків. Проаналізовано 4208 термінологічних одиниць, серед яких 2104 англійських термінів та їх українських відповідників. Англійські терміни аналізувалися відповідно до способів творення.

Провідним термінотворчим способом у ІТ-галузі є словоскладання. Половина з проаналізованих термінів створена саме цим способом. Словоскладання – це словотворчий процес, у якому дві та більше

морфем поєднуються в одне нове слово. Тому складне слово має два семантичні центри, які функціонують як одне слово як граматично, так і семантично.

Усі складні терміни класифікувалися відповідно до типу структури: пишуться окремо, пишуться разом і пишуться через дефіс.

Як показують результати аналізу, більшість термінів пишуться окремо, наприклад: *accelerator key*, *background color*, *current view ma in*. Вони складають 88% від усіх проаналізованих складних слів. Друге місце займають терміни, що пишуться разом, наприклад: *database*, *copyright*, *loudspeaker*, і лише 22 терміни (2%) з усіх складних пишуться через дефіс, наприклад: *tablet-PC*, *context-sensitive*, *single-click* і т.д.

Якщо ми описуємо слово як автономну одиницю мови, в якій конкретне значення асоціюється з конкретним комплексом звуків, яке здатне до конкретного граматичного застосування і самостійного формування речення, ми маємо можливість вирізнити її з поміж інших фундаментальних одиниць мови, як морфему [3, с. 77]. Відповідно до ролі, яку вони відіграють у побудові слів, морфемі поділяються на корені та афікси. Останні також поділяються на префікси і суфікси.

Афіксація також дуже продуктивний спосіб творення нових термінів у цій галузі. 574 термінологічні одиниці (27,3%) були створені за допомогою цього способу. Третє місце посідають прості слова або морфемі. Майже 12% усіх термінів є простими.

Як показує дослідження інші способи не є такими продуктивними. Наприклад, такі способи як реверсія, творення власних назв, звуконаслідування, епоніми не є продуктивними у галузі інформаційних технологій. Другорядним способом термінотворення в англійській мові є чергування звуків.

Як згадувалося, афіксація є дуже продуктивним способом формування термінів, які, зокрема, використовуються в інформаційних технологіях. Четверть з усіх проаналізованих Π -термінів створені з допомогою цього методу (574 терміни). Основним типом афіксації є суфіксація. 292 терміни утворені за допомогою суфіксації: *manager* (*manage+er*), *action* (*act+ion*), *position* (*posit+ion*), *privacy* (*private+acy*), *reference* (*refer+ence*), *accessibility* (*acces+ible+ity*), *readability* (*read+able+ity*), *digital* (*digit+al*), *graphic* (*graph+ic*), *sizable* (*size+able*), *customize* (*custom+ize*), *validate* (*valid+ate*), *duplicate* (*duplex+ate*), *backward* (*back+ward*), *exactly* (*exact+ly*), *vertically* (*vertical+ly*) and *weekly* (*week+ly*). Тому, основною функцією суфіксів у сучасній англійській мові є формування однієї частини мови з іншої, другорядна функція – це зміна лексичного значення тієї самої частини мови.

Друге місце займає префіксація (197 термінів), і на третьому місці змішаний тип афіксації (85 термінів): *confirm* (*con+firm*), *debug* (*de-*

+bug), *enclose* (en-+close), *refresh* (re-+fresh), *unhide* (un-+hide), *recolor* (re-+color), *decompress* (de-+com-+press), *unsubscribe* (un-+sub-+scribe), *profile* (pro-+file), *report* (re-+port), *foreground* (fore-+ground), *complex* (com-+plex), *preset* (pre-+set), *incorrect* (in-+correct), *across* (a-+cross), *around* (a-+round), *before* (be-+fore), *below* (be-+low). Префіксація не передбачає фонологічних змін голосних чи приголосних як це відбувається при суфіксації.

Префікси – це склади, які ми додаємо перед певними словами, щоб сформувати нові слова. Значення нових слів залежить від префіксу, який був використаний. Суфікси – це склади, які ми додаємо до кінця певних слів, щоб сформувати нові слова. Суфіксація зазвичай змінює частину мови слова, тоді як префіксація майже завжди зберігає її. У сучасній англійській мові суфіксація в основному характеризує формування іменника чи прикметника, тоді як префіксація майже типова для творення дієслів. Питання використання в галузі інформаційних технологій термінів з інших наук і власного терміноворення вимагає детальніших досліджень.

1. Felber H. *Terminology Manual* / H. Felber. – Paris : UNESCO, INFOTERM, 1984. – 426 p. 2. Cabré M. *Terminology : Theory, Methods, and Applications [Електронний ресурс]* / M. Cabré. – Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1999. – XII, 247 p. Режим доступу: <http://books.google.com.ua/books?id=GAqGD9Xtu0IC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false> 3. Arnold I. V. *The English Word* / I. V. Arnold. – 3d ed., revised and enlarged. – M. : Vysshaya Shkola, 1986. – 295 p

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДІЛОВА ІНОЗЕМНА МОВА»

Гавран М.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

У сучасному суспільстві знань вагомого значення набуває формування всебічно-розвинутого фахівця, який не лише має знання й уміння, але й володіє комунікативними навиками, здатний керувати своїми емоціями. Сьогодні вчені наголошують на гармонійному поєднанні інтелекту й емоцій людини, що водночас гарантує розвиток висококваліфікованого й успішного працівника.